

Ja darbiniekam ir dzirdes traucējumi

Publicēts: 16.06.2020.

Dzirdes traucējumi var būt vairāk vai mazāk izteikti. Ja cilvēkam ir viegli dzirdes traucējumi, valoda un runa ir pietiekami attīstīta, taču var būt grūtības sadzirdēt apkārtējos. Ja cilvēkam ir vidēji stipri dzirdes traucējumi, tie var kavēt valodas un runas attīstību, taču tā ir iespējama. Cilvēki ar dzirdes traucējumiem lieto surdotehniskos palīgīdzekļus, kas pastiprina dzirdi.

Ja cilvēkam ir stipri dzirdes traucējumi vai pilnīgs dzirdes zudums, spontānā valodas un runas attīstība tiek būtiski kavēta vai pat iztrūkst, tāpēc saziņai tiek lietota zīmju valoda, kā arī nolasīšana no lūpām.

Kāds darbs ir piemērots?

Cilvēki ar dzirdes traucējumiem var sekmīgi strādāt dažādās profesionālās darbības jomās, veicot tādus pienākumus, kur verbālai komunikācijai nav būtiskas lomas un darbs nenotiek paaugstinātā trokšņa apstākļos, piemēram:

mākslā un kultūrā - ainavu arhitekts, mākslas vēsturnieks, vizuālās reklāmas noformētājs;

amatniecībā - kurpnieks, gravieris, juvelieris;

būvniecībā - namdaris, apmetējs, krāsotājs, santehniķis;

rūpniecībā - inženieris, rūpniecības iekārtu operators;

elektrotehnikā - elektronisko iekārtu montētājs;

ekonomikā un finansēs - statistiķis, finanšu analītiķis, grāmatvedis;

poligrāfijā - iespieddarbu maketētājs, grāmatu iesējējs;

informācijas tehnoloģiju jomā - programmētājs, datorgrāfiķis, mājas lapu dizainers;

lauksaimniecībā - agronoms, mērnieks, laukstrādnieks;

pakalpojumu jomā - mēbeļu montētājs, istabenis;

pārtikas rūpniecībā un ēdināšanā – pārtikas tehnologs, konditors, virtuves strādnieks.

Cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem var būt īpaši attīstīta vizuālā uztvere, vērīgums, t.i. spēja pamanīt atšķirības šķietami vienādos krāsu toņos, neprecizitāti šķietami pareizajā formā u.tml., kas ir nozīmīga būvniecībā, galdniecībā, dizaina veidošanā, amatniecībā.

NVA pieredze – bezdarbnieku ar dzirdes traucējumiem nodarbināšana subsidētajās darba vietās

Profesionālā joma
Profesijas
Māksla un kultūra
produktu dizainers

Būvniecība
skārdnieks, būvgaldnieks
Kokapstrāde
galdnieks
Rūpniecība
piegriezējs, kartona izstrādājumu komplektētājs, sagādnieks
Pārtikas rūpniecība un ēdināšana
konditora palīgs, pavāra palīgs
Sociālā palīdzība
asistents personām ar invaliditāti
Informācijas tehnoloģijas
datorsistēmu tehniķis, datora operators, datu ievades operators
Nekustāmais īpašums
lauku īpašumu apsaimniekotājs
Ekonomika un finanses
grāmatvedības uzskaitvedis, grāmatveža palīgs
Administrēšana
sekretārs, lietvedis, uzskaitvedis
Lauksaimniecība
lauksaimnieks, laukstrādnieks
Pakalpojumu joma
šuvējs, tamborētājs, adītājs, kurpnieks

Vai būs jāpielāgo darba vieta?

Vājdzirdības gadījumā skaņas uztverei izmanto dzirdes aparātus un citas skaņu pastiprinošas palīgierīces (skaņu pastiprinoši telefoni, pielāgotas datorprogrammas). Cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, kurus nevar kompensēt ar surdotehniskajiem palīglīdzekļiem, var būt nepieciešama surdotulka palīdzība, īpaši - ievadot darba procesā. Surdotulku pakalpojumus pasākuma noteiktām personu grupām ietvaros nodrošina NVA.

Darba vietās, kur par ierīču, aparātu un sistēmu funkcijām vai bistamu situāciju brīdina skaņas signāls, nepieciešams arī vizuāls

brīdinājuma signāls cilvēkam ar dzirdes traucējumiem labi redzamā vietā.

Kā veidot komunikāciju?

Komunikācijas procesā darba vietā cilvēki ar viegliem vai vidēji stipriem dzirdes traucējumiem bieži izmanto dzirdi pastiprinošas iekārtas, tāpēc blakus trokšņi nav vēlami.

Cilvēki ar stipriem dzirdes traucējumiem vai nedzirdīgi saskarsmē lieto zīmju valodu (parasti zīmes attēlo attiecīga jēdziena, t.i. priekšmeta, parādības, darbības ārējo izpausmi) kopā ar mutes kustībām un izmantojot nolasīšanu no lūpām. Viņiem ir vieglāk sazināties ar partneri, uzturot acu kontaktu, sekojot lūpu kustībām, vērojot žestus un sejas izteiksmi, tāpēc saskarsmes distancē jā saglabā labas redzamības robeža. Kolēģim jāskatās uz savu sarunu biedru un, ja nepieciešams, jāatkārto teiktais.

Tā kā no lielāka attāluma nedzirdīgais nespēj uztvert apkārtējo sarunas, viņš par to, kas tiek runāts, var spriest tikai pēc runātāju ārējām izpausmēm. Cilvēki ar dzirdes traucējumiem kā ķermeņa valodas uztvērēji parasti ievēro katru kustību, mīmiku, acu izteiksmi: ja runātāja domas nesakrīt ar teikto, viņi to pamana. Svarīgi ir informēt par sarunas tēmu, lai nerastos kāds pārpratums, turklāt acu skatienam un smaidam var būt izšķiroša loma pozitīvas komunikācijas uzturēšanā.

Noderīga var būt arī rakstiskā komunikācija: spējas lasīt un uztvert tekstu palīdz izprast vēstījumu.

Vairāk informācijas:

[“Rokasgrāmata darba devējiem par nedzirdīgo darbinieku adaptāciju darba vietā”](#), Latvijas Nedzirdīgo savienības EQUAL projekta „Klusās rokas” sadarbības partneris Humāno Iniciatīvu atbalsta fonds.

<https://www.nva.gov.lv/lv/ja-darbiniekam-ir-dzirdes-traucejumi>